

Čo je fičurka?

Pravidelný pisateľ do jazykovej poradne sa na nás obrátil s prosbou o názor na slovo **fičurka**, ktoré použil redaktor v motoristickej relácii na označenie spojlera vozidla.

Podstatné meno ženského rodu *fičurka* patrí k novým slovám, preto v našich výkladových slovníkoch ešte nie je spracované. V korpuse textov (Omnia Slovaca III Maior, 18.01¹; ďalej korpus) sa v súčasnosti nachádza 48 dokladov, pričom všetky pochádzajú z internetových zdrojov, a to hlavne z oblasti moderných technológií: mobilných telefónov, aplikácií, motorizmu, počítačových hier ap. Uvádzame niekoľko príkladov: *fičurky typu dotykový displej, wifi a podobne – Ďalšou „fičurkou“ ... je TalkFX [v počítačových hrách], tá však vyžaduje implementáciu na strane vývojárov. – Ide o akúsi zábavnú „fičurku“ [digitálny fotoaparát] na zachytenie momentiek na výlete.*

Áký význam sa skrýva za hravo znejúcim pomenovaním *fičurka*? Slovo pripomína prechýlenú podobu slova *fičúr* „frajer, nápadne sa obliekajúci a správajúci muž, švihák“ (v Slovníku súčasného slovenského jazyka A – G /2005/ sa uvádza ako expresívny, obyčajne pejoratívny výraz). V takomto význame sa v korpuse podoba *fičúrka* (s dlhou druhou slabikou) ako okazionalizmus aj objavuje: *Babka nie aby sa tešila, fičúrka jedna preberavá (nič jej nie je dobré!)*. Ide však len o náhodnú zvukovú a formálnu podobnosť. V ďalších dokladoch (vyše 200) sa *fičúrka* spája s už spomínanými technológiami – *Dodám jednu fičúrku: skúter v režime Stop&Go nie je možné naštartovať otočením plynovej rukoväte, pokiaľ nie je sedlo zaťažené váhou jazdca. – S touto fičúrkou zaparkujete akčne ako James Bond. – Zaujímavou fičúrkou je aj aplikácia MoodAgent, ktorá vyselektuje skladby podľa nálady, ktorú si zvolíte.*

Pôvod slov *fičurka* aj *fičúrka* treba hľadať v anglickom slove *feature* [fíčr], ktorého slovenské ekvivalenty sú *znak, vlastnosť, rys*. Nevyjadrujú však akúkoľvek vlastnosť produktu (na rozdiel od významu anglického

---

Príspevok vznikol v rámci riešenia grantovej úlohy VEGA č. 2/0133/20 Slovenský pravopis a jeho pravidlá v kontexte súčasnej jazykovedy a jazykovej praxe.

¹ Korpus Omnia Slovaca III Maior (18.01) vznikol zlúčením korpusových dát v Slovenskom národnom korpuse (SNK prim 6.1) a dát z webových korpusov a slúži na potreby pracovníkov JÚEŠ SAV.

slova), ale jeho výnimočnú, novú, vylepšenú schopnosť, napr. *Praktickou funkciou je možnosť nastaviť automatické zamykanie klávesov a takou symptomatickou fičúrkou je blikanie klávesnice a displeja do rytmu zvonenia.*

Adaptované podoby *fičúrka*, *fičúrka* sa skladajú z dvoch častí: prvá časť *fičur-/fičúr-* vychádza z poslovenčenej výslovnosti anglického slova *feature* [fičr] a za ňou nasleduje slovotvorná prípona *-ka*, ktorá sa v slovenčine používa aj pri tvorení slangových výrazov, napr. *apka*, *depka*, *samoška*, *zmrzka* (porov. S. Mislovičová, 2019). V korpuse môžeme nájsť aj podobu s dlhým *i* *fičúrka* (viac ako 100 dokladov): *Milou fičúrkou je tiež zobrazovanie bodu pri priložení pera tesne k displeju.*

Okrem grafických podôb slov *fičúrka*, *fičúrka* a *fičúrka* sa používajú aj ďalšie (uvádzame ich tu aj s príkladmi a približnými počtami výskytov): *fičúra* (70) – *Vďaka týmto technickým „fičúram“ sa zvýšil výkon na 283 kW pri 6 200 otáčkach*; *fičúra* (približne 200) – *Náš produkt je GPS navigácia, ktorá je nabitá fičúrami*; *fičúra* (vyše 90) – *Fičúra je každá funkcia okrem samotnej základnej schopnosti fungovať*; *fičúria* (vyše 70) – *Skúšam všetky fičúrie, ktoré fotoaparát poskytuje.*

Ďalšie podoby sa pravopisne adaptovali len čiastočne, pri výraze *featurka* (viac ako 170) ostáva slovotvorný základ slova (prvá časť) v pôvodnej podobe (*featur-*), výslovnosť je už zrejme poslovenčená [fičúrka], v podobe *featurka* (približne 20) sa druhá slabika predlžuje (*-túr-*), no predpokladáme, že slovenská výslovnosť slova je [fičúrka].

Po jednom doklade majú aj podoby *feačúrka* s pravdepodobnou výslovnosťou [fičúrka] a *feačúrka* s výslovnosťou [fičúrka/fičúrka], pri ktorých ostala prvá časť *fea-* v pôvodnej podobe, no druhá je už adaptovaná podľa slovenskej výslovnosti (*-čur-*, resp. *-čúr-*), napr. *Nové elementy a feačúrky prinášajú [tvorcovia prehliadačov] do najnovších updatov prehliadačov. – Táto recenzia bude zameraná na jej [bunda] technické parametre a strihové vychytávky – „features“ alebo feačúrky.* Všimnime si, že v druhom príklade sa uvádza aj anglická podoba *features* na objasnenie významu slova *feačúrka* a rovnako aj slovenské slangové slovo *vychytávka*, ktoré sa používa aj vo význame „nápadité riešenie“ (porov. I. Vančová, 2010). V súčasnosti nachádzame v korpuse až viac ako 14 600 dokladov slova *vychytávka* (nielen v spomínanom význame). Už z minulosti je v slovenčine známe aj slangové slovo *zlepšovák* s významom „zlepšovací návrh“, ktoré vzniklo univerbi-

záciou. V korpuse sa dokladuje od 60. rokov minulého storočia vyše 3 600 príkladov, a to z beletrie a publicistiky, novšie aj z internetového prostredia, napr. *Nemá tvoj priateľ Čipko dáky zlepšovák na elektronické vynášanie smetí?* – *Inšpirujte sa najnovšími zlepšovákmi do vašej kúpeľne, kuchyne a celého bytu.*

V korpuse možno nájsť aj zdobené podoby tohto slangového výrazu, rovnako v rozličných grafických podobách: *fičurinka, fičurinka, fičurinka* i *featurinka*, napr. *Postupom času ... službu vyvíjal a rozšíril o mnohé zaujímavé „fičurinky“.* – *Na všetky tie ostatné „fičurinky“ nemám čas.* – *Keď sa rozhodnem využiť nejakú fičurinku, tak isto pre ňu už mám pripravené webové rozhranie.* – *Platená verzia obsahuje WCF a iné featurinky.*

Slová *fičurka* (spolu s ďalšími variantmi), *vychytávka* a *zlepšovák* môžeme považovať za synonymné výrazy. V korpusových dokladoch sa občas vyskytujú napísané v úvodzovkách, autori textov takým spôsobom zdôrazňujú ich štylistickú príznakovosť. S rýchlym vývojom počítačových a internetových technológií do slovnej zásoby slovenčiny stále pribúdajú nové výrazy najmä z angličtiny. Potvrďuje sa aj to, že dynamika doby a vedecko-technický pokrok sa odrážajú aj na obohacovaní subštandardnej vrstvy jazyka. V závere zopakujeme, že slangové slovo *fičurka* patrí k nespisovným slovám a redaktor mal vo verejnom vysielaní pri charakteristike spojlera auta uprednostniť neutrálny výraz, ktorý by bol zrozumiteľný širšiemu okruhu poslucháčov, napr. *zlepšenie, vylepšenie, nový prvok, zdokonalenie* ap.

Judita Páleníková
Jazykovedný ústav L. Štúra SAV

LITERATÚRA

MISLOVIČOVÁ, Sibyla: Čo je apka? In: *Kultúra slova*, 2019, roč. 53, č. 5, s. 292 – 295.

Slovník súčasného slovenského jazyka A – G. Red. K. Buzássyová – A. Jarošová. Bratislava: Veda 2006. 1 132 s. ISBN 978-80-224-0932-4.

VANČOVÁ, Iveta: Vychytať – vychytaný – vychytávka. In: *Kultúra slova*, 2010, roč. 44, č. 1, s. 38 – 40.